

„UIT HET BUITENLAND”

HET ACCOUNTANTSBEROEP IN PERU

door Drs. L. E. Straus en J. Tontenhooft

Er bestaat in Peru thans een wettelijke regeling van het accountantsberoep. Reeds in 1944 werd bij besluit van de president de titel „Contador Publico” (een letterlijke vertaling van „public accountant”) beschermd; deze titel mag sindsdien alleen gevoerd worden door de universitair opgeleide „contadores”. Voordien werd de onbeschermd titel vrijelijk door iedere boekhouder of accountant gebruikt, die daar behoefte toe gevoelde.

Een wet (van 11 september 1959, in werking getreden in augustus 1960) heeft thans ook, tezamen met een Presidentieel Besluit van 1960 (vergelijkbaar met een Koninklijk Besluit in ons land) enige regelen gegeven voor de uitoefening van het beroep. Hierbij moet wel in aanmerking worden genomen dat het woord „contador”, evenals het Engelse woord „accountant” eigenlijk boekhouder betekent en dat het verschil tussen de boekhouder en de „public accountant” in Peru blijkbaar niet geheel duidelijk wordt gezien.

Zo bevat de wet van 11 september 1959 een artikel waarbij een wijziging van het Wetboek van Koophandel wordt vastgesteld welke wijziging inhoudt, dat alle „kooplieden” verplicht zijn hun *boeken te laten voeren* door een „Contador Publico” of een „Contador Mercantil”. Dit laatste is een titel die verleend zal worden door de Minister van Onderwijs na het volgen van een middelbare handelsopleiding en het afleggen van een beroepsexamen. Aan bepaalde particuliere opleidingsinstituten zal erkenning worden verleend voor deze opleiding, doch op het moment van het schrijven van dit artikel was een dergelijke erkenning nog niet verleend.

Aan de „Contador Publico”, welke titel uitsluitend mag worden verleend door één der drie Peruaanse Universiteiten (die echter ook kan worden verkregen via erkenning van een diploma van een buitenlandse Universiteit) is het recht voorbehouden om balansen te maken en goed te keuren voor „juridische en administratieve doeleinden”, alsmede tot het uitvoeren van expertises, taxaties, boekhoudkundige studies en dergelijke. Elders is nog sprake van werkzaamheden ten behoeve van „administratieve en juridische autoriteiten”, waaruit kan worden afgeleid, dat het woord „administratie” hier is op te vatten in de oorspronkelijke betekenis van „beheer”. Het is dus wel duidelijk, dat de werkzaamheden, die in ons land tot de functie van de accountant geacht worden te behoren, in het algemeen alleen door de Contadores Publicos mogen worden verricht.

In het Presidentiële Besluit worden de „Contadores Publicos” verplicht zich in locale colleges te verenigen. Als een merkwaardig feit dient het te worden beschouwd, dat er dus een - wellicht vrij groot - aantal *plaatselijke* accountantsverenigingen zullen gaan ontstaan. Deze locale colleges dienen o.a. ereregels te formuleren, de naleving daarvan te controleren en overtreders te bestraffen, tarieven vast te stellen, contacten te leggen met de overige colleges uit eenzelfde departement en andere departementen enz. Landelijke of althans gelijklopende beroepsregelen zullen dus alleen maar tot stand komen indien de plaatselijke colleges dit onderling overeen zullen komen.

Aangaande de samenwerking van meerdere accountants zegt het Besluit dat het maatschapscontract notarieel moet worden aangegaan. De leden van de maatschap dienen allen „Contadores Publicos” te zijn; zij zijn collectief verantwoordelijk voor de daden van de maatschap.

Tenslotte heeft de Minister van Financiën, eveneens in 1960, een beschikking getroffen, waarin een regeling is gegeven voor de indiening van balansen (er is in deze regelingen nooit sprake van jaarrekeningen maar altijd van balansen) voor fiscale doeleinden. Deze balansen dienen geautoriseerd te zijn door:

- a. Contadores Publicos of
- b. Contadores Mercantiles of
- c. Contadores Practicos.

Bij wijze van overgangsmaatregel worden hier balansen geautoriseerd door „Contadores Practicos” aanvaard. Dit zijn boekhouders, die niet één der voorge-noemde opleidingen hebben gevolgd, doch in de laatste 3 jaren balansen voor belastingaangiften hebben ondertekend, of minstens 3 jaar als boekhouder bij een overheidsinstelling werkzaam zijn geweest, of kunnen aantonen reeds meer dan 3 jaar volledige boekhoudingen te hebben gevoerd. Hierbij valt nog op te merken dat in de genoemde beschikking wordt bepaald dat belastingaangiften die door een „Contador Publico” in de controlerende functie („en función de auditor”) worden getekend, geacht zullen worden een zekere mate van betrouwbaarheid te bezitten hetgeen in aanmerking zal worden genomen bij het opmaken van de controleprogramma's van de belastingdienst.

Tot zover de wettelijke regeling. Hoe ziet nu de praktijk er momenteel uit? Reeds vóór de Wettelijke Regeling inging bestonden er vakorganisaties o.a. het „Colegio de Contadores” een vereniging van uitsluitend universitair gevormde „contadores” en het „Instituto de Contadores”. Van dit laatste kon men lid worden op voordracht van 2 leden, na een opleiding tot boekhouder te hebben genoten, (hetzij universitair hetzij door een particulier opleidingsinstituut) en bovendien 5 jaar als boekhouder werkzaam te zijn geweest.

Er zijn in Peru (een land van ca 10 miljoen inwoners) 1500 universitaire Contadores Publicos aangesloten bij het z.g. „Colegio de Contadores”, hetwelk in de toekomst niet een landelijke organisatie zal worden doch de lokale vereniging in Groter Lima. Als gevolg van de wet verwacht men, dat dit aantal binnenkort tot ongeveer 2000 zal aangroeien, ten dele doordat 400 van de 1000 leden van het „Instituto de Contadores” universitair geschoold zijn (of na een Decreet in 1942 een examen aflegden en een thesis schreven, waarna zij de titel van „Peritos Contadores” i.e. expert boekhouders kregen, en nu „Contadores Publicos” worden) en ten dele uit afstuderenden van de Universiteiten.

Verreweg de meesten van deze Contadores zijn werkzaam als boekhouder in het particulier bedrijfsleven of bij de staat. Een aantal voeren in plaats daarvan, of in vele gevallen bovendien, een aantal kleine boekhoudingen voor eigen rekening. Juiste cijfers omtrent de bezigheden van de leden kon het College ons niet geven, aangezien men deze eerst aan het opvragen is, maar uit verschillende gesprekken kon worden vastgesteld, dat het aantal „Contadores”, die werkzaam zijn als accountant, ligt tussen 50 en 100. Indien het aantal personen, dat als intern accountant bij het bedrijfsleven werkt, mede in aanmerking zou worden genomen, dan

zou dit aantal, volgens de zegslieden, welke leden of bestuursleden van het College zijn, wel verdubbeld mogen worden.

Wat is nu de oorzaak van deze merkwaardige verhoudingen? Verschillende oorzaken mogen genoemd worden. In de eerste plaats moeten we de aandacht erop vestigen dat er in Peru geen kapitaalmarkt is in de zin zoals wij die kennen. Zowel het aantal ter keuze in Lima genoteerde fondsen als het gemiddelde aantal der dagelijks verhandelde stukken zijn zeer gering. De scheiding tussen eigendom en beheer en de daarmee samenhangende behoefte aan accountantscontrole zijn lang niet in die mate tot ontwikkeling gekomen als in West-Europa in het algemeen het geval is.

In de tweede plaats kunnen we vaststellen, dat vele filialen van buitenlandse zaken welke gecontroleerd worden, één van de twee grote internationale in Lima gevestigde accountantskantoren als accountant hebben. Verder valt op te merken, dat een groot aantal van dergelijke filialen door een eigen interne accountantsdienst vanuit het moederland worden gecontroleerd. Ook een klein aantal grote Peruaanse bedrijven die „accountancy-minded” zijn, behoren tot de clientèle van deze buitenlandse accountantskantoren.

In de derde plaats is het publiek niet bekend met het beroep, de functie en de taak van de accountant. Het verschil in opleiding tussen een „Contador” (boekhouder) en een „Contador Publico” is de leek niet bekend. Er is een gebrek aan ontzag voor de „contador”. Deze is in de regel een eenvoudige boekhouder met een niet al te groot salaris en allerhande bijverdiensten.

Bij de overheidsinstellingen is pas in de laatste jaren een veranderde houding te bespeuren. Oorspronkelijk werden sommige overheidsinstellingen, welke grote fondsen beheerden, door één der buitenlandse accountantskantoren gecontroleerd, doch later is men meer en meer tot het aanstellen van nationale accountants overgegaan.

Tenslotte nog iets over de opleiding. We beperken ons tot de universitaire opleiding. De studie voor „Contador Publico” is een onderdeel van de studie in de Economische Wetenschappen, welke vijf jaar duurt. Na het vierde jaar is men „Contador Publico”, na het vijfde „Doctor en Ciencias Economicas”. De colleges worden ten behoeve van het grote aantal werkstudenten gewoonlijk in de vroege ochtend of de late avond gegeven, terwijl dit ook aan de Hoogleraren de gelegenheid geeft, naast hun leerstoel een ander beroep uit te oefenen. Het aantal vakken is zeer groot, terwijl het studiejaar ongeveer 6 maanden duurt. In de laatste twee studie jaren komt het vak „Auditoria” op het studieprogramma voor, in verschillende aantallen uren voor de diverse universiteiten. Een practicum in de vorm waarin wij dat kennen komt niet voor. Buitenlandse literatuur wordt aanbevolen, doch men wordt slechts geëxamineerd in de collegestof.

Een accountant welke een aantal overheidsinstellingen controleert deelde ons mede, dat de universitaire opleiding zeer summier was. Om beter voorbereid te zijn voor het beroep, dient de afgestudeerde volgens deze zegsman in de eerste plaats zoveel mogelijk literatuur te trachten te verwerken, en in de tweede plaats moet hij proberen een betrekking als assistent te krijgen bij één van de buitenlandse accountantskantoren. Aangezien het aanbod groot is, is de kans gering en de bezoldiging slecht; de meeste „Contadores Publicos” aanvaarden dan ook een positie als boekhouder in het bedrijfsleven, waar men dan verder kan opklimmen tot hoofdboekhouder etc.

Het ligt in de bedoeling van het College in Lima, om de kennis omtrent het beroep verder te verspreiden en maatregelen te treffen teneinde het in aanzien te doen toenemen. Men ijvert bij voortdurend voor verbeterde wetgeving, verzet zich tegen het verlenen van titels aan personen die niet de nodige opleiding hebben genoten, zoals de „Peritos Contadores” hiervoren genoemd, en tracht het grote publiek door gratis verspreide publikaties begrip voor de professie bij te brengen.